

18.5.2016

Dnro 1192/4/16

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

KOTIETSINTÄ VAI EI?

1

KANTELU

A (jälj. kantelija) arvosteli 17.3.2016 saapuneessa kantelussaan Itä-Suomen poliisilaitoksen toimittamaa kotietsintää. Hän totesi, että ”poliisit tulivat sisälle ja melkein saman tien sanoivat, että perusteeton kotietsintä, silti toinen poliisi jatkoi etsintää”.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumatietoja

Saadun selvityksen mukaan poliisille tuli tieto, että kantelija kasvattaa kannabista asunnossaan. Asiassa kirjattiin 15.12.2015 rikosilmoitus epäilystä huumausainerikoksesta. Komisario B antoi kirjallisen määräyksen kotietsinnästä. Rikosilmoitusta kirjattaessa kävi myös ilmi, että kantelijalla oli etsintäkuulutus haasteen tiedoksiannon vuoksi.

Saamansa määräyksen mukaisesti poliisipartio (C-D) meni iltapäivällä 15.12.2015 kantelijan asunnolle. He kertoivat kantelijalle, että häntä epäillään huumausainerikoksesta ja että heillä on kotietsintämääräys, jonka he esittivät. Asunnossa C puhutti kantelijaa ja D kävi tarkastamassa tilat - asunto on kaksio.

Selvityksen mukaan kantelija kertoi, ettei asunnossa ole huumausaineita, siellä ei tuoksunut kannabis eikä muitakaan viitteitä huumausaineen käytöstä ollut. Poliisipartio oli yhteydessä komisario B:hen todeten, etteivät he näe tarvetta kotietsinnälle. Kantelijalle annettiin tiedoksi em. haaste ja hänelle kerrottiin, että asian tutkinta lopetetaan. Poliisipartio kertoo olleensa asunnossa 5-10 minuuttia.

Rikoskomisario teki seuraavana päivänä kirjallisen päätöksen, jonka mukaan kantelijaa ei enää ollut syytä epäillä rikoksesta, minkä vuoksi asian tutkinta lopetettiin.

3.2 Arviointi

Kotietsinnän perusteet

Jos henkilöä on syytä epäillä kannabiksen kotikasvatuksesta (eli huumausainerikoksesta), hänen luonaan on pakkokeinolain 8 luvun 2 §:n perusteella mahdollista tietyin edellytyksin tehdä kotietsintä.

Poliisi on tehnyt kotietsinnän sille tulleen tiedon perusteella. Selvityksissä tätä tietoa ei ole tarkemmin yksilöity muuta kuin toteamalla, että sen mukaan kantelija kasvattaisi kannabista asunnossaan. Tiedon luotettavuutta on mahdotonta arvioida käytettävissäni olevan selvityksen pohjalta. Näin ollen kotietsinnän perusteista ei ole tehtävissä tarkempaa arviota.

Tässä tapauksessa on epäselvää, tarkoittaako kantelija ylipäätään kannella kotietsinnän perusteista. Totean, että jos hän haluaa tältä osin lisätietoja, hän voi kääntyä poliisilaitoksen puoleen. Hän voi myös kirjoittaa uudestaan oikeusasiamiehelle, jos hän haluaa, että kotietsinnän perusteita tutkitaan täällä tarkemmin.

Tältä osin asia ei ainakaan tässä vaiheessa anna minulle aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Kotietsintä vai ei ?

Poliisipartion käsityksen mukaan se ei tehnyt kotietsintää. Komisario B on jäänyt siihen käsitykseen, ettei partio käynyt asunnossa sisällä. Kotietsintämääräys onkin peruutettu eikä pöytäkirjaa ole laadittu.

Katson kuitenkin olevan selvää, että asiassa on toimitettu kotietsintä. Komisario B on antanut etsinnästä kirjallisen määräyksen, jonka mukaisesti poliisipartio on mennyt kantelijan asuntoon rikosepäilyä selvittämistarkoituksessa. He ovat kertoneet kantelijalle etsinnän tarkoituksen, kuten pakkokeinolain 8 luvun 6 §:n mukaan kotietsintää aloitettaessa on tehtävä. He ovat myös esittäneet kantelijalle kirjallisen etsintämääräyksen. Poliisipartio on sisällä asunnossa tehnyt havaintoja rikosepäilyä selvittämistarkoituksessa ja vanhempi konstaapeli D kertoo erikseen tarkastaneensa asunnon. Havainnot, joita he ovat asunnossa tehneet, ovat olleet ilmeisen merkityksellisiä rikosepäilyä selvittämisessä, koska niiden perusteella esitutkinta on lopetettu.

Sillä, että kotietsintä on ollut varsin pintapuolinen, lyhytaikainen eikä sen yhteydessä ole otettu mitään omaisuutta poliisin haltuun, ei ole merkitystä arvioitaessa, onko kotietsintä tehty. Se on ollut ilmeisen riittävä sen selvittämiseksi, onko asunnossa kasvatettu kannabista.

Kantelijan näkökulmasta ei liene ollut epäilystäkään, etteikö hän ole kokenut kyseessä olleen kotietsinnän, kuten poliisipartio on hänelle saapuessaan ilmoittanutkin.

Myös rikosylitarkastaja on lausunnossaan katsonut, että kyse on ollut kotietsinnästä ja että tästä johtuen pakkokeinolain muotomääräyksiä olisi tullut noudattaa.

Kotietsinnästä olisi ensinnäkin tullut laatia pöytäkirja pakkokeinolain 8 luvun 19 §:n mukaisesti. Lisäksi olisi tullut pakkokeinolain 8 luvun 6 §:n mukaisesti ilmoittaa oikeudesta saattaa kotietsintä tuomioistuimen tutkittavaksi sekä oikeudesta saada kotietsintäpöytäkirjan jäljennös. Kantelijalle olisi myös tullut pakkokeinolain 8 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisesti varata tilaisuus kutsua etsintään todistaja. Totean vielä, että kirjallisen kotietsintäpäätöksen esittäminen ei riitä, vaan siitä tulee pakkokeinolain 8 luvun 6 §:n mukaan antaa jäljennös kotietsintää aloitettaessa.

Vaikka puutteita on siis useita, ne ovat kaikki johtuneet siitä virheellisestä lähtökohdasta, että on perusteettomasti katsottu, ettei kyse olisi kotietsinnästä. Katson muutoinkin riittäväksi, että saatan vastaisen varalle edellä esittämäni käsityksen komisario B:n, ylikonstaapeli C:n ja vanhempi konstaapeli D:n tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lisäksi pyydän Itä-Suomen poliisilaitosta 10.6.2016 mennessä toimittamaan minulle asianmukaisesti laaditun kotietsintäpöytäkirjan ja tiedon siitä, että se on toimitettu kantelijalle. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös poliisilaitokselle.

Muihin toimenpiteisiin asia ei anna aihetta.